

1. Beroepssituaties

Het begrip beroepssituatie:

Een beroepssituatie is een praktijksituatie waarin de student kan laten zien welke competentie en de daarbij behorende onderleggers (kennis, vaardigheden en houdingsaspecten) hij beheerst.

Een beroepssituatie heeft de volgende kenmerken:

- is een onderdeel van de gangbare beroepspraktijk waar voor opgeleid wordt;
- is kritisch, d.w.z. het succesvol handelen in deze situatie moet gebaseerd zijn op een professionele combinatie van kennis, vaardigheden en houding;
- is gericht op resultaatgericht waarneembaar gedrag;
- biedt mogelijkheden voor reflectie;

is door het afnemende veld en/of door een beroepsgroep gevalideerd als zijnde relevante beroepssituaties waarin voldoende kennis, vaardigheden en houding tot hun recht kunnen komen.

Voorbeeld stappenplan om beroepssituaties te ontwikkelen:

1. Onderzoeksmodel

In het competentieprofielenonderzoek is gekozen voor een benadering op basis van het Taakgebieden-Kritische situaties- Indicatoren (TKI) model.

2. Onderzoeksgroep

Om de kritische situaties en de competenties te kunnen beschrijven zijn interviews afgenomen bij docenten in de onderscheiden taakgebieden: in het VMBO en MBO.

3. Onderzoekstechniek

In elk interview zijn de hoofdaspecten van het TKI-model uitgewerkt door de respondenten te vragen naar de kritische situaties in hun werk en naar indicatoren voor succesvol gedrag in deze situaties.

4. Informatieverwerking en stappen om tot beroepssituaties te komen

4.1: Van ervaringen naar kritische situaties

Stap 1: identificeren van kernzinnen en – kernwoorden

Stap 2: benoemen van concept kritische situaties

4.2: Van kwaliteiten, gedrag naar competentie-elementen

Stap 3: identificeren van competentie-elementen

Stap 4: Het formuleren van de competenties

4.3: Herordening beschrijvingen en illustratie met cases

Stap 5: herordening van kritische situaties

Stap 6: illustreren met anekdotes

4.4: Validering en legitimering

Stap 7: Voorleggen aan Stoas Hogeschool en het werkveld

4.5: Vaststellen definitieve versie

Stap 8: Uitwerking profielen

5. Het onderzoek groene vakinhouden

6. Beroepssituaties gerelateerd aan Kern en profiel

7. Toevoeging beroepssituaties en basiseenheden op grond van eigen ervaringen binnen de Stoas Hogeschool

7.1. Basiseenheden op basis van differentiatie bij de instroom van studenten in de opleiding

7.2. Aansluitende beroepen op het grensvlak van groen en onderwijs op basis van onze afstudeervarianten

8. Het eindresultaat

Een uitgewerkt stappenplan om beroepssituaties te ontwikkelen:

1. Onderzoeksmodel

In het competentieprofielenonderzoek is gekozen voor een benadering op basis van het Taakgebieden-Kritische situaties- Indicatoren (TKI) model. Als taakgebieden zijn vooraf onderscheiden: docent MBO en docent VMBO / Praktijkonderwijs, beide in het groene onderwijs. Op basis van taakgebieden en kritische situaties wordt de (context) specificiteit van taken en competenties in beeld gebracht. Onder taakgebieden worden hoofdtaken verstaan die in het veld van de (beginnende) docent van belang zijn. Binnen de taakgebieden worden kritische situaties opgespoord. Kritische situaties worden getypeerd als complexe situaties waar een adequate actie wordt gevraagd, die vereist dat de juiste routine wordt gekozen en dat een situationeel verantwoorde keuze wordt gemaakt.

2. Onderzoeksgroep

Om de kritische situaties en de competenties te kunnen beschrijven zijn interviews afgenomen bij docenten in de onderscheiden taakgebieden: in het VMBO en MBO. De interviews zijn afgenomen door de leden van de projectgroep (docenten) en door studenten van Stoas Hogeschool. De respondenten zijn gekozen uit de docenten die werkzaam zijn in een groene MBO- of VMBO-opleiding in een AOC of in een groene VMBO-opleiding van een school voor voortgezet onderwijs (VO) of die werkzaam zijn in praktijkonderwijs (VSO).

3. Onderzoekstechniek

In elk interview zijn de hoofdaspecten van het TKI-model uitgewerkt door de respondenten te vragen naar de kritische situaties in hun werk en naar indicatoren voor succesvol gedrag in deze situaties. De interviewresultaten op band zijn geprotocolleerd op basis van een interviewformat. Voor de verdere verwerking is gebruik gemaakt van een access-database, die voor deze verwerkingsdoeleinden geschikt is gemaakt.

4. Informatieverwerking en stappen om tot beroepssituaties te komen

4.1: Van ervaringen naar kritische situaties

Stap 1: identificeren van kernzinnen en – kernwoorden

In de beschrijvingen van de ervaringen in de interviewverslagen zijn *kernzinnen* en *kernwoorden* geïdentificeerd. Deze kernzinnen of –woorden typeren de situatie waarin de ervaring is opgedaan. In de database kunnen deze kernzinnen en –woorden worden gekopieerd naar aparte velden en voorzien worden van een label. Dit *label* typeert de situatie.

Stap 2: benoemen van concept kritische situaties

In de tweede stap zijn deze labels geanalyseerd op de mate waarin zij overlap vertonen en/of onderling onderscheidend zijn. Op basis van deze analyse zijn de circa 60 labels gereduceerd tot circa 12 *concept kritische situaties*. (10 voor het VMBO en 12 voor het MBO).

4.2: Van kwaliteiten, gedrag naar competentie-elementen

Stap 3: identificeren van competentie-elementen

Voor deze fase zijn de gegevens in de database geordend naar de concept kritische situatiebeschrijvingen. Elk van de volgende stappen is uitgevoerd voor elk van de concept kritische situaties afzonderlijk. In de door de geïnterviewden genoemde kennis, vaardigheden en persoonlijke kwaliteiten en het gedrag waarin dat bij anderen te zien is, zijn de *competentie-elementen* geïdentificeerd: welke (achtergrond)kennis, vaardigheden, ervaring, houdingen en andere persoonlijke kwaliteiten zijn door de geïnterviewden genoemd die doorslaggevend waren in de betreffende situatie.

Stap 4: Het formuleren van de competenties

Uit de database zijn per concept kritische situatie overzichten gemaakt van de in stap 3 verzamelde competentie-elementen en de daarbij behorende kernzinnen die de situatie typeren. Op basis daarvan zijn competenties geformuleerd, waarbij een mix van twee procedures is gevolgd:

- a. de vergelijkbare competentie-elementen zijn geteld om het onderlinge belang van de verschillende elementen te kunnen wegen,
- b. de competentie-elementen zijn geordend in de mate waarin de geïnterviewden en de verwerkers ze belangrijk vonden.

Daarbij is steeds getracht zo dicht mogelijk bij het datamateriaal te blijven: er zijn geen competentie-elementen toegevoegd of weggelaten, anders dan door samenvoegingen van verschillende facetten die geacht werden onderdeel te zijn van een algemener te formuleren competentie. Voor de formuleringen van de competenties is zoveel gebruik gemaakt van de onderstaande formulering

4.3: Herordening beschrijvingen en illustratie met cases

Stap 5: herordening van kritische situaties

Het resultaat van stap 4 is kritisch geanalyseerd. Op basis van gedocumenteerd commentaar, zijn de *concept kritische situaties* opnieuw geordend, competentie-elementen zijn onder andere concept kritische situaties ondergebracht, competentie-elementen zijn samengevoegd en herschreven (waarbij de eigen onderwijs-ervaringen van de schrijvers een rol hebben gespeeld) en situatie-elementen en competenties(-elementen) toegevoegd (*idem*). Deze stap heeft geleid tot een nieuwe ordening van situaties en een nieuwe (eerste) beschrijving van competenties. Het aantal *kritische situaties* is daarmee verminderd van circa 12 naar 10 voor VMBO en 9 voor het MBO profiel.

Stap 6: illustreren met anekdotes

Bij de concrete beschrijving van de kritische situaties, c.q. de case-beschrijvingen, is de vrijheid genomen om tot betekenisvolle beschrijvingen te komen. Daartoe werd soms geleend uit de verschillende interviews om tot één beschrijving te komen. In andere gevallen werd de contextbeschrijving ontleend aan de eigen ervaring van projectgroepleden.

Op basis van deze competentie-beschrijvingen zijn anekdotes gemaakt, waarin, voor de lezer betekenisvol getracht wordt te verhelderen wat met de beschreven competenties wordt bedoeld. Daarbij is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de beschikbare authentieke verhalen van de geïnterviewden.

4.4: Validering en legitimering

Stap 7: Voorleggen aan Stoas Hogeschool en het werkveld

In twee stappen zijn de uitkomsten van het competentie-onderzoek gevalideerd en gelegitimeerd. In de eerste plaats zijn de profielbeschrijvingen voorgelegd aan de collega-Stoas-docenten. Daarbij stond de vraag centraal in hoeverre zij de profielen bruikbaar en werkbaar vonden voor de huidige en toekomstige onderwijspraktijk van de Stoas Hogeschool.

Daarnaast is een electronic meeting room-sessie (EMR-sessie) belegd met twaalf vertegenwoordigers van het afnemend veld van Stoas Hogeschool. De genodigden werken in het VMBO en/of het MBO en hebben een uitgebreide ervaring als docent in het primaire proces; met andere woorden de genodigden staan met beide benen in de onderwijspraktijk van het agrarisch onderwijs en kunnen vanuit deze ervaring een goede bijdrage leveren aan de kwaliteit van de beide profielen.

4.5: Vaststellen definitieve versie

Stap 8: Een werkgroep heeft de profielen vervolgens verder uitgewerkt en gedetailleerder gemaakt, mede aan de hand van de suggesties die collega's en het werkveld hebben aangedragen.

Door de clustering van de aangedragen situaties in een beperkt aantal categorieën vervaagde het onderscheid tussen taakgebieden en kritische situaties. In de definitieve versie wordt niet meer gesproken over taakgebieden en kritische situaties, maar over beroepssituaties. Deze beroep beroepssituaties zijn de 'dragende' situaties voor het lerarenberoep in het MBO en VMBO. Uit het onderzoek bleken deze als meest relevant te voorschijn te komen. Ze vormen de 'kern' van het competentiebouwwerk.

5. Het onderzoek groene vakinhouden

In de interviews uit het bovenstaande onderzoek werd gevraagd naar doorslaggevende competenties. Regelmatig werd door de geïnterviewden aangegeven dat vakkennis en vakvaardigheden belangrijk zijn, maar er werd onvoldoende informatie gegeven wat dan de exacte inhoud van het vak moet zijn. Dit heeft ertoe geleid dat in de nu geformuleerde competenties vakkennis en groene vakvaardigheden weinig expliciet benoemd worden. Daarom is er een vervolgonderzoek uitgevoerd om hier op in te kunnen spelen. Het onderzoek moest opleveren welke vakinhouden binnen reeds geformuleerde beroepssituaties essentieel zijn, zodat de student in staat is om zijn of haar leerlingen voor te bereiden op het werken in de beroepspraktijk van "het" vakgebied.

Een tweede en zeker niet minder belangrijk doel is het achterhalen van specifieke beroepssituaties waarin vakgerichte competenties centraal staan. Op basis van de

onderzoeksgegevens zijn deze beroepssituaties met de bijbehorende competenties beschreven ter aanvulling van het competentieonderzoek.

Het onderzoek groene vakinhouden is uitgevoerd door de vakdocenten van de Hogeschool. In dit onderzoek zijn vakdocenten in het MBO en VMBO en specialisten uit de bedrijfstakken geïnterviewd. De interviews richten zich op het achterhalen van belangrijke thema's m.b.t. kennis en vaardigheden om in de toekomst succesvol te kunnen zijn in de bedrijfstakken.

6. Beroepssituaties gerelateerd aan Kern en profiel

In het kader van de vaststelling van HAO-gerelateerde beroepstaken heeft een analyse plaats gevonden van de documenten "Kern en Profiel" die voor de verschillende HAO opleidingen zijn uitgewerkt. In deze documenten zijn per opleiding beroepstaken en competenties beschreven.

7. Toevoeging beroepssituaties en basiseenheden op grond van eigen ervaringen binnen de Stoas Hogeschool

Als laatste hebben we nog rekening gehouden met eigen ervaringen uit de bestaande opleiding.

Op een tweetal punten zijn de beroepssituaties nog aangepast.

7.1. Basiseenheden op basis van differentiatie bij de instroom van studenten in de opleiding

Bij de Stoas Hogeschool zijn op het gebied van de instroom een tweetal belangrijke groepen. Dit zijn Havisten en MBO'ers. Havisten hebben een achterstand ten aanzien van het vakgebied en MBO'ers hebben vaak deficiënties op gebied van exacte vakken en talen. Om deze verschillen goed op te vangen is er een tweetal basiseenheden benoemd, waarin studenten aansluitend op hun deficiënties een keuze programma volgen.

7.2. Aansluitende beroepen op het grensvlak van groen en onderwijs op basis van onze afstudeervarianten

Regelmatig stromen studenten van de Hogeschool uit naar beroepen in de groene zorg of het bedrijfsleven. Ook wordt het belang van de beroepskeuze en het coachen bij beroepskeuze steeds belangrijker. Om hierin te voorzien zijn hiervoor nog aanvullend enkele beroepssituaties geformuleerd.

Nader onderzoek en evaluatie zal nog moeten aantonen of deze basiseenheden en beroepssituaties juist zijn ingevuld.

8. Het eindresultaat

De bovenstaande onderzoeken en analyses hebben geleid tot een concept competentiebouwwerk dat in een tweetal go en no go bijeenkomsten is besproken en heeft geleid tot het besluit om op basis van het competentie- bouwwerk het onderwijs in te richten. De basis van het bouwwerk bestaat uit drie beroepsprofielen: docent VMBO, docent MBO en de kennismanager. De kennismanager staat voor aansluitende beroepen in de groene sector waar onze studenten kansrijk zijn. Vaak zijn dit beroepen waarin communicatie en kennisoverdracht centraal staan zoals voorlichtingsdiensten en natuur en milieueducatie.

Voorbeeld van een beroepssituatie

“Ontwerpen Hippisch Landschap”

Hippische Bedrijfskunde
Christelijke Agrarische Hogeschool
www.cah.nl

Dronten, Juli 2008

Inhoudsopgave

1. Zelfstandig ontwerper “Hippisch landschap”	8
1.1. Doel (integrale opdracht)	8
1.2. Taken ontwerper “Hippisch Landschap”	8
1.3. Overzicht (leer) taken	9
2. CAH Competenties	9
2.1. Innoveren	9
2.2. Ondernemen	10
2.3. Samenwerken	10
2.4. Duurzaam handelen	11
3. Proeve van Bekwaamheid	11
3.1. Beschrijving Proeve van Bekwaamheid (PvB)	11
3.2. Toelatingseisen	11
3.3. Beoordeling PvB	12
3.4. Beslismodel	12
3.5. Organisatie	12
4. Integrale leerlijn	13
4.1. Eisen, fasering & deadlines	13
4.2. Analyseren (leertaak 1, 2 ects)	14
4.3. Ontwerpen (leertaak 2, 1 ects)	14
5. Kennis en Vaardigheden leerlijn	15
5.1. Cursus “Bodem en Landschap” (3 ECTS)	15
5.2. Cursus “Belevingselementen” (2 ects)	16
5.3. Training: “Gebiedsinventarisatie” (2 ects)	16
5.4. Training: “Digitale vormgeving” (2 ects)	17

Zelfstandig ontwerper “Hippisch landschap”

Een zelfstandig ontwerper wordt als externe deskundige ingehuurd door een individuele hippisch ondernemer, een stichting of BV (landschappen of ruiterroutes) of een landschapontwikkelaar om een bepaald gebied geschikt te maken voor paarden (Hippisch landschap). Het resultaat bevat een analysedeel waarin de eisen aan het landschap vanuit de verschillende betrokken partijen/invallshoeken (natuurbeheer, paardensport, bestemmingsplan, opdrachtgever) worden geformuleerd en een ontwerpdeel dat diverse alternatieve ontwerpen bevat. Op basis van de analyse en de alternatieve ontwerpen kan de opdrachtgever een verantwoorde beslissing(en) nemen.

Doel (integrale opdracht)

Het ontwerpen een voor paarden functioneel landschap dat minimaal voldoet aan de onderstaande essentialistische eisen vanuit de paardensport en operationele eisen vanuit de Nederlandse maatschappij aan de paardensport en -sector.

Vanuit de **essentialistische invalshoek** (paardensport) dient een hippisch landschap:

- veilig te zijn voor ruiter/menner en paard,
- relevante, functionele bewegingservaring te bieden voor paard en ruiter/menner,
- (natuur) beleving te creëren bij ruiter/menner en paard,

Vanuit de **operationele invalshoek** (maatschappij) dient een hippisch landschap:

- mogelijke heden tot natuurlijk leven/bewegen van paarden te geven,
- “opgeruimd”, “netjes” te zijn conform de Nederlandse culturele landschapsvisies,
- te integreren met wensen van andere gebruikers/passanten in het landschap,
- kostendekken of winstgevend te exploiteren/onderhouden zijn vanwege de privatisering van overheidsbedrijven en commercialisering/professionalisering in de sport- en recreatiesector.

Taken ontwerper “Hippisch Landschap”

Een functie bestaat uit verschillende taken (in competentiegericht onderwijs beroeps- of leertaken genoemd). Een taak is de kleinste logische eenheid van arbeid. De taken van een ontwerper “Hippisch landschap” kunnen worden gegroepeerd in een omgevingsanalyse (landschapsanalyse, klantanalyse (paardensporter), organisatieanalyse en gebiedsinventarisatie) en het maken van ontwerpen waarbij geprobeerd wordt noodzakelijke “paardenobjecten” in te passen in het landschap. Op basis van het rapport kiest de opdrachtgever een van de alternatieve ontwerpen of organiseert zonnodig een besluitvormingsronde met betrokken partijen. Vaak wordt de ontwerper gevraagd de bevindingen mondeling toe te lichten aan de opdrachtgever (betaler) en de betrokken partijen (voor draagvlak en acceptatie).

Overzicht (leer) taken

Voor het aanleren van de ondersteunende taken van een ontwerper 'Hippisch Landschap' zijn integrale opdrachten bedacht die studenten gelegenheid geven om alle benodigde kennis, vaardigheden en competenties voor de proeve van bekwaamheid te oefenen.

Taken	Integrale opdrachten	Cursussen	Trainingen
Analyseren	Ontwerpcriteria formuleren (2 ects) (Groepsopdracht)	Bodem en landschap (3 ects) <ul style="list-style-type: none">NederlandPaardensport	Gebiedsinventarisatie (2 ects) <ul style="list-style-type: none">LandschapPaardensport
Ontwerpen	Ontwerp Hippisch Landschap (1 ects) (Individueel)	Belevingselementen (2 ects) <ul style="list-style-type: none">Natuur en buitensportPaardensport	Digitale vormgeving (2 ects) <ul style="list-style-type: none">Visualisatie landschapPR & Verkoop rapport
Proeve van Bekwaamheid: Presentatie Ontwerp aan opdrachtgever (1 ects)			

CAH Competenties

Competenties zijn (naast kennis en vaardigheden) specifieke vermogens van de ontwikkelaar (student "Hippische Bedrijfskunde") om in de praktijk een hippisch landschap te kunnen ontwerpen voor een externe opdrachtgever dat voldoet aan de eisen van de maatschappij en de opdrachtgever. De student zal daar voornamelijk de rol van specialist vervullen ten behoeve ondernemers. De onderstaande CAH-competenties kunnen worden getraind en getoetst tijdens en na afloop van deze beroepstaak.

Innoveren

Innoveren is een competentie waarbij de "Ontwerper Hippisch Landschap" *creativiteit gebruikt om nieuwe producten, diensten of toepassingen te ontwikkelen die in de praktijk (voor de opdrachtgever) bruikbaar zijn.*

Bijvoorbeeld: een ontwerp maken dat voldoet aan de eisen die door de maatschappij worden gesteld aan het landschap, maar ook aan de eisen van de paardensporters en de grondeigenaren/ondernemers.

Indicatoren waaraan de competenties van de student kunnen worden getoetst betreffen:

- *een tijdshorizon van 1 tot 5 jaar.* Bijvoorbeeld: in de analyse wordt m.b.t. trends, bestemmingsplan, etc, minimaal vijf jaar of langer vooruitgekeken,
- *toepassen van kennis en inzicht.* Bijvoorbeeld: in de analyse (en ook het ontwerp) worden de meningen/criteria van op een zakelijk bedrijfskundige manier *verklaard* (gemotiveerd) op basis van relevante *achtergronden* (wetenschappelijke onderzoeken (feiten) zodat het voor de lezer (opdrachtgever en andere betrokken partijen) transparant is en deze zelf mogelijke oplossingen kan bedenken.
- *sturing/vorm geven aan veranderen.* Bijvoorbeeld betrokken partijen inlichten (interviewen, presenteren ideeën), laten meedenken (discussies leiden), etc om zo ideeën, draagvlak en acceptatie voor mogelijke oplossingen te genereren.

Ondernemen

Ondernemen is een competentie waarbij de "Ontwerper Hippisch Landschap" *kansen ziet en deze voor eigen risico omzet in het beoogde resultaat*. Bijvoorbeeld uit de analyse worden kansen (b.v. andere activiteiten, nieuwe doelgroepen, andere accommodatie, etc) gehaald voor de opdrachtgever en de ontwerper maakt daarvoor een aantal commercieel haalbare alternatieven die niet direct de vraag zijn van de opdrachtgever, maar de opdrachtgever wel nieuwe commerciële ideeën oplevert.

Indicatoren waaraan de competenties van de student kunnen worden getoetst betreffen:

- *het zelfstandig nemen van initiatief en risico*. Bijvoorbeeld: meedenkend met de opdrachtgever en op eigen initiatief meer zaken onderzoeken dan alleen de vraag is. Het risico is dan voor de student want het kost extra tijd en energie en wordt misschien niet op prijs gesteld. Aan de andere kant kan het ook nieuwe innovatieve ideeën opleveren die zeer hoog gewaardeerd worden door de opdrachtgever. Dus iets meer doen dan alleen de vraag is. Het gat in de markt willen ontdekken voor de opdrachtgever.
- *een tijdshorizon van 1 tot 5 jaar*. Zie competentie innoveren.
- *beschrijven van onzekerheid*. Bijvoorbeeld: *situaties met onvoorspelbare factoren* ontdekken, beschrijven en proberen om scenario's te verzinnen van hoe er gereageerd moet worden en eventueel een risicoanalyse uitvoeren.
- *Bereik*. Bijvoorbeeld: welke zaken betreffen ook een andere sector of worden van een andere sector overgenomen (*transfer binnen verwante sectoren*). Binnen de sport- en recreatiesector kan bijvoorbeeld gekeken worden hoe het in andere buitensporten, die de natuur nodig hebben (golfsport, watersport of fiets en wandelpaden) gaat bij het ontwerpen van terreinen en routes door de natuur.

Samenwerken

Samenwerken is een competentie waarbij de "Ontwerper Hippisch Landschap" *zorgt voor een goede sfeer, zorgvuldig omgaat met de belangen van anderen, weerstanden en conflicten kan overwinnen en kwaliteiten van alle teamleden benutten om gezamenlijk het gestelde doel te bereiken*. Bijvoorbeeld: met andere noodzakelijke externe partijen kunnen overleggen m.b.t hun belangen, wensen etc. om zo te komen tot alternatieven waarin iedereen zich kan vinden. Indicatoren waaraan de competenties van de student kunnen worden getoetst betreft de *rol* van *specialist* ten behoeve *ondernemers (opdrachtgevers)*. Bijvoorbeeld is de student t.o.v de ondernemer een specialist op het gebied van paardensport (weet hij/zij wat de paardensporter wil) en kan hij/zij zich inleven/meedenken met de ondernemer?

Duurzaam handelen

Duurzaam handelen is een competentie waarbij de "Ontwerper Hippiisch Landschap *eigen handelen verantwoordt met respect voor waarden, normen en gericht op het evenwichtig gebruik van beschikbare bronnen.* Indicatoren waaraan de competenties van de student kunnen worden getoetst betreffen: *Verantwoordelijkheid, Tijdshorizon en Bereik.*

Bijvoorbeeld: de ontwerper van het hippische landschap, in dit geval de student, is medeverantwoordelijk voor het feit dat het ontwerp meerdere jaren dient mee te gaan in de ogen van meerdere verschillende partijen, ministeries en vooral de ondernemer/opdrachtgever. Een opdrachtgever zal geen geld willen uitgeven aan een ontwerp dat na een paar jaar al aanpassing behoeft of waarvan over een paar jaar kritiek komt van een van de partijen die vergunning moet verlenen of klanten die na twee jaar liever voor een andere locatie kiezen. De analyse en de duurzaamheid van het ontwerp zijn een cruciale succesfactor die maken dat de opdrachtgever tevreden is en de student in de toekomst nieuwe opdrachtgevers krijgt.

Proeve van Bekwaamheid

Beschrijving Proeve van Bekwaamheid (PvB)

De proeve van bekwaamheid bestaat uit het individueel presenteren en verantwoorden van het door de student gemaakte en inhoudelijk door assessoren goedgekeurd ontwerprapport (leertaak 2), dat gebaseerd is op een goedgekeurd analyserapport (leertaak 1). De onderdelen van de PvB bestaan uit:

1. **Visuele en verbale presentatie** van maximaal 10 minuten aan de opdrachtgever en het professionele panel uit de beroepspraktijk.
2. **Beantwoorden van vragen** (n.a.v het analyse- en ontwerprapport en presentatie) van de opdrachtgever en het professionele panel uit het beroepenveld (assessoren).

Toelatingseisen

Er zijn twee mogelijke routes om toegelaten te worden tot de PvB:

1. De kennis- en vaardigheden leerlijn is voldoende afgerond (gemiddeld ≥ 6 , maximaal 2 berekende onvoldoendes) of
2. de leertaken 1 en 2 "Analyserapport" en "Ontwerprapport" zijn voldoende afgerond.

Beoordeling PvB

De beoordeling bestaat uit een product- en proces beoordeling van het "ontwerprapport" die beiden uit drie categorieën bestaan (zie beoordelingsformulieren in de bijlage). De beoordeling wordt gedaan door een panel van experts uit het beroepenveld: de opdrachtgever (de klant, de betaler), de professionele landschapsarchitect en een paardenprofessional.

Beslismodel

Product- en proces beoordeling

Bij zowel de productbeoordeling als de procesbeoordeling dienen alle drie de categorieën met een voldoende beoordeling te worden afgesloten om een voldoende te behalen. Alle onderdelen in de categorie "CAH competenties" dienen voldoende te zijn voor een voldoende beoordeling voor de categorie "CAH-competenties". Bij de andere categorieën "Schriftelijke communicatie", "Inhoud Ontwerprapport", "Professionele werkwijze" en "Presentatie" kan een onvoldoende voor een onderdeel gecompenseerd worden met een goed voor een ander onderdeel.

PvB

Zowel productbeoordeling als procesbeoordeling moet voldoende zijn voor het slagen van de PvB. Het behalen van een "Goed" voor de PvB is alleen mogelijk als de productbeoordeling van het "Ontwerprapport" met een "Goed" is beoordeeld.

Organisatie

Organisatie van de Proeve van Bekwaamheid	
1. Duur van de PvB	1 dag, inclusief nabespreken
2. Plaats van handeling	CAH Dronten
3. Assessoren	<i>Panel</i> van <i>externe professionals</i> die het ontwerp kunnen beoordeling vanuit hun vakgebied. Dit zijn: <ul style="list-style-type: none">• De opdrachtgever,• Landschapsarchitect, (Aequator Ruimte en groen)• Paardenprofessional,
4. Faciliteiten	Professionele ruimte met beamer en laptop
5. Voorbereiding	<ul style="list-style-type: none">• Deadlines en kwaliteitscontroles halen integrale

student:	leerlijn
----------	----------

Integrale leerlijn

Eisen, fasering & deadlines

Aanwezigheid & inzet studenten

In verband met de kosten van het huren van apparatuur, locaties en experts is actieve aanwezigheid verplicht bij de onderstaande onderdelen:

- Praktijklessen (tijdens trainingen in reguliere geroosterde uren)
- Workshops en integrale excursies (in reguliere geroosterde examenweken)
- Afspraken met de opdrachtgever,
- Gesprekken docenten, coaches en extern, door CAH ingehuurde consultants

Niet actief en meewerkend aanwezig zijn betekent een onvoldoende voor de desbetreffende cursus, training of integrale opdracht/leertaak.

Nieuwe opdracht bij vertraging

De PvB betreft een ontwerprapport voor een externe opdrachtgever. Deze opdracht dient binnen een jaar te zijn afgerond anders is de vraag van de opdrachtgever niet meer actueel. Dit betekent dat de student een **nieuwe opdracht**, en dus ook een nieuwe opdrachtgever, krijgt en daarmee zowel analyse (leertaak 1) als ontwerp (leertaak 2) opnieuw dient uit te voeren **als** de student,:

- na onvoldoendes in de K-V leerlijn en/of leertaak 1 "Analyseren" stopt met actief deelnemen aan de beroepstaak,
- die voor de eerste keer toelaatbaar is tot de PvB bij de herkansing van de PvB, een onvoldoende haalt voor de PvB. Deze student kan dan weer mee doen met een nieuwe groep studenten die begint aan de beroepstaak en krijgt daarmee een nieuwe opdrachtgever en een nieuwe opdracht.
- na een jaar (na de herkansingen) nog niet toelaatbaar is tot de PvB. Deze student kan dan beter opnieuw onderwijs volgen in een nieuwe groep studenten omdat hij/zij dan voor die beroepstaak een jaar vertraging heeft. De student krijgt daarmee een nieuwe opdrachtgever en een nieuwe opdracht.

Fasering en deadlines

Van het analyserapport en het ontwerprapport is een format gegeven (zie bijlagen en leertaken § 4.2 Analyseren en § 4.3 Ontwerpen) om de studenten inzicht te geven in welke onderdelen op welk niveau moeten worden uitgewerkt. Serieuze conceptversie dienen op de onderstaande data en tijden te worden ingeleverd en vormen basis van de

feedbackgesprekken. Niet op tijd ingeleverd of niet aanwezig bij de feedback betekent automatisch een onvoldoende voor dat onderdeel. Onderstaand schema is gebaseerd op de weken van het eerste semester. Voor uitvoering in het tweede semester kunnen er mogelijk verschuivingen plaatsvinden in de deadlines in verband met vakanties en vrijdagen.

Leertaak	Hoofdstuk Rapport (Zie formats)	Deadlines inleveren		Beoordelaar
		Concept Ma:12:30	Definitief Ma: 12:30	
Analyseren	Doel, opdracht, planning, inleiding	Week 2		CAH-docent: SCA
	H3 Organisatieanalyse	Week 3		CAH-docent: SCA
	H2 Natuurlijk(e) ruimte voor paardensport	Week 7		CAH-docent: SCA
	H1 t/m H4	Week 9		CAH-docenten KOW, BOD, DUM Extern
	Complete "Analyserapport" (Product beoordeling) Digitale versie op blackboard		Week 11 Vrij: 12:30	Extern Opdrachtgever
	Powerpoint presentatie (Proces beoordeling) Digitale versie op blackboard		Week 13	Proef PvB
Ontwerpen	H1 Functies en eisen "paardenobject" H2:In- en aanpassing landschap	Week 15		CAH-docenten: KOW, BOD, SCA Extern
	H3: Alternatieve ontwerpen (Bij examen "digitale vormgeving")	Week 19		CAH-docenten: SCA,LOA, BlackB
	Complete "Ontwerprapport" (Productbeoordeling) Digitale versie op blackboard		Week 19 Vrij: 12:30	Extern Opdrachtgever
PvB	Powerpoint & presentatie en verantwoording (Procesbeoordeling, digitale versie op blackboard)		Week 20	Extern Opdrachtgever

Analyseren (leertaak 1, 2 ects)

Een groep van maximaal drie studenten maakt zelfstandig een analyse (volgens gegeven format, zie bijlage) waarin de eisen aan het landschap vanuit de verschillende betrokken partijen/invallshoeken (natuurbeheer, paardensport, bestemmingsplan, opdrachtgever) worden geformuleerd. Daarbij worden de studenten ondersteund met de cursus "Bodem en Landschap" en de training "Gebiedsinventarisatie" en begeleid, op basis van de ingeleverde concepten, door docenten en een externe landschapsarchitect. Het resultaat is een analyserapport (volgens gegeven format) waarin aanbevelingen worden gedaan m.b.t de te ontwerpen paardenobjecten en locaties voor de opdrachtgever. De leertaak wordt beoordeeld als met een product- en een proces beoordeling (zie bijlage) door de opdrachtgever, de externe landschapsarchitect en een externe paardenprofessional en de klasgenoten (peerassessment) en kan beschouwd worden als een Proef PvB.

Ontwerpen (leertaak 2, 1 ects)

Een student maakt zelfstandig drie verschillende ontwerpen voor een paardenobject op het terrein van de opdrachtgever waarbij de student probeert dit object zoveel mogelijk in het landschap te laten passen. De studenten worden ondersteund door de cursus "Belevingselementen" en

de training "Digitale Vormgeving" en worden begeleid op basis van de ingeleverde concepten door docenten en een externe landschapsarchitect. De leertaak wordt beoordeeld op basis van een productbeoordeling.

Kennis en Vaardigheden leerlijn

Cursus "Bodem en Landschap" (3 ECTS)

Doel

Doel van de cursus is om concepten aan te dragen waardoor bodem en landschap 365 dagen per jaar geschikt gemaakt kunnen worden voor activiteiten met paarden (paardenhouderij, sport en recreatie) en de daarvoor benodigde functionele paardenobjecten in te passen in het landschap (acceptatie van maatschappij). De cursus beperkt zich tot de Nederlandse bodem en culturele landschappen en de functionele (internationale) kwaliteitseisen vanuit de paardensport en de diergeneeskunde aan bodem en landschap.

Inhoud "Bodem"

Op sommige plaatsen zal de natuurlijk Nederlandse bodem niet aan de eisen van de paardensport kunnen voldoen op andere plaatsen hoeft misschien nauwelijks aanpassingen te worden verricht. Met betrekking tot **de bodem** komen aan de orde:

- Bodemkaart van Nederland kunnen lezen
- Geschiktheid van de bodem en afwatering beoordelen voor de paardensport.
- Bodem kwaliteit verbeteren voor paardensport
 - Bodem analyse, boringen kunnen vertalen in een bodem kaart
 - Technieken voor bodem verbetering

Inhoud "Landschap"

Aan welke eisen moet het landschap voldoen om het zowel geschikt te maken voor paarden als te worden geaccepteerd door overheden (vergunningen). Met betrekking tot het landschap komt aan de orde:

- Landschapstypen van Nederland
- Maatschappelijke waarden (eisen & wet en regelgeving overheden) en manier van totstandkoming en vastlegging in documenten als structuurvisie, gebiedsvisie, bestemmingplan, beeldkwaliteitplan.
- Visies betrokken belangenorganisaties (natuur, agrariërs, KvK, vrienden van..., etc)
- Landschapsbeleving (Burger)
- Geschiktheid van de vegetatie beoordelen voor paard en sport,
- Vegetatiekunde
- Landschappelijke verbeterpunten paardenaccommodaties

Leermiddelen:

- Literatuur student, zie literatuurlijst
- Lokaal met internet aansluiting, laptop en beamer

Organisatie en beoordeling

De cursus bevat voornamelijk hoorcollege's maar ook werkcollege's m.b.t integrale opdracht en veldwerk bij de integrale excursie. De cursus wordt

getoetst met een individueel schriftelijk theorie-examen in de examenweek van de beroepstaak.

Cursus “Belevingselementen” (2 ects)

Doel

Deze cursus probeert de functionele belevingseisen vanuit de paardensport aan het landschap te formuleren, beargumenteren en kwantificeren voor overheidsinstellingen, landschapsarchitecten en opdrachtgevers zodat deze eisen vanuit de paardensport kunnen worden meegenomen en geaccepteerd bij aanvragen van bouwvergunningen voor hippische ondernemers en integrale landschapsontwikkelingen.

Inhoud

- Belevingselementen paard en sport
- Natuurlijke ontwikkeling paard en sport
- Natuurlijke objecten paard en sport
- Geschiktheid van landschapselementen voor paard en sport

Leermiddelen:

- Literatuur student, zie literatuurlijst
- Lokaal met internet aansluiting, laptop en beamer

Organisatie en beoordeling

De cursus bevat hoor- en werkcolleges m.b.t integrale opdracht en veldwerk bij de integrale excursie. De cursus wordt getoetst door middel van een rapport en presentatie aan de klas in de examenweek van de beroepstaak.

Training: “Gebiedsinventarisatie” (2 ects)

Doel

Het aanleren van de technische hulpmiddelen die professionele landschapsarchitecten gebruiken bij de gebiedsinventarisatie en onderhoud (GPS en GIS). Daarnaast moet een ontwerper technische tekeningen kunnen lezen, beoordelen en maken, die geschikt zijn voor loonwerkers die aanleg en onderhoud verzorgen. Om inzicht in onderhoud en onderhoudskosten te krijgen is het noodzakelijk om ook daadwerkelijk met de materie en onderhoud bezig te zijn. Omdat studenten Hippische Bedrijfskunde hierin weinig achtergrond hebben zit er veel praktijk in de trainingen.

Inhoud

- Registratietechnieken: GPS, GIS, Google Earth, Internet
- Landmeten & Bodemonderzoek
- Terreinonderhoud: methoden, technieken, kosten.
- Grondbewerking & onderhoud paardenobjecten

Leermiddelen:

- Literatuur student, zie literatuurlijst

- Computerpracticum lokaal met applicaties: GIS, BORIS, Internet: D26 of A06
- GPS Handsets voor practicum en meting gebied
- Diverse landmeetapparatuur en grondboren etc.
- Diverse onderhoudsapparatuur (technieklokaal STOAS)

Organisatie en beoordeling

De cursus bevat veel practicum waar studenten **actief aanwezig dienen** te zijn omdat de gereserveerde apparatuur, software, terreinen, docenten en experts alleen op dat moment beschikbaar zijn, waardoor op een ander moment oefenen niet mogelijk is. Niet actief aanwezig betekent automatisch een onvoldoende voor deze training. Regelmatig is er tijdens de practica en trainingen gelegenheid om onderbegeleiding onderdelen van de integrale opdrachten uit te voeren. De training wordt op de onderstaande drie onderdelen getoetst in de examenweek van de beroepstaak:

- GPS en GIS: Praktijkexamen
- Landmeten en bodemonderzoek: Praktijkexamen
- Terreinonderhoud: Theorie examen

Alle drie de onderdelen dienen voldoende te zijn om een voldoende te krijgen voor de training "Gebiedsinventarisatie"..

Training: "Digitale vormgeving" (2 ects)

Om de opdrachtgever en de betrokken partijen een sfeerbeeld te geven, dat van invloed kan zijn bij de besluitvorming van het te ontwikkelen landschap maken architectenbureau's gebruik van grafische digitale vormgeving om hun ontwerpen te presenteren en snel te kunnen aanpassen. Digitale foto's van locaties worden daarbij aangepast met technische details of voorzien van de te plaatsen objecten uit andere voorbeeld locaties.

Inhoud

- Basisconcepten vormgeving
- Werken met software voor beeldbewerking: Photoshop, Illustrator
- Digitale integratie: registratie, beeld- en publicatie: Photoshop, GIS, Go-exchange

Leermiddelen:

- Literatuur student, zie literatuurlijst
- Computerpracticum lokaal met applicaties: Photoshop, Internet STOAS E31
- Mediaruimte met software: Illustratur, Publisher

Organisatie en beoordeling

De cursus bevat veel practicum waar studenten **actief aanwezig dienen** te zijn omdat de gereserveerde apparatuur, software en practicumdocenten alleen op dat moment beschikbaar zijn, waardoor op een ander moment oefenen niet mogelijk is. Niet actief aanwezig betekent

automatisch een onvoldoende voor deze training. Regelmatig is er tijdens de practica en trainingen gelegenheid om onderbegeleiding onderdelen van de integrale opdrachten uit te

De training wordt afgesloten met een presentatie per groep van het onderdeel dat de student voor de integrale opdracht van diverse alternatieven het ontwerp moet voorzien. Naast het resultaat is uitleg en argumentatie van het ontwerp, de gebruikte referenties, foto's, technieken alsmede een discussie met het team essentieel en tevens een goede voorbereiding op de PvB.

2. Proeve van Bekwaamheid

Het begrip Proeve van Bekwaamheid (PvB)

Een proeve van bekwaamheid (pvb) is een kritische beroepssituatie waarin de student getoetst wordt middels resultaat gerichte gedragingen op aanwezige competenties en een reflectie daarop,

Een proeve van bekwaamheid is een praktijkgerichte beroepssituatie. In de proeve zijn voldoende mogelijkheden opgenomen om de vereiste competenties te demonstreren. De inhouden zijn gerelateerd aan het werkveld. De duur is maximaal een uur. Er is ruimte voor reflectie en nabespreking met de student.

Beoordeling van een proeve

Aan de beoordeling van een proeve van bekwaamheid gaan verschillende subbeoordelingen en informatieverstrekking door de student vooraf.

In het in dit project gekozen model is sprake van:

- het bijhouden van een logboek, waarin de student zijn stappen en activiteiten bijhoudt;
- het maken van een rapport met daarin opgenomen de belangrijkste resultaten;
- het maken van een poster met daarop een korte bondige samenvatting van activiteiten en resultaten;
- een eindbeoordelingsformulier voor het afgeronde project;
- een beoordelingsformulier voor het eindverslag;
- een formulier voor beoordeling van het reflectieverslag.

Voorbeeld formulier

Bijlage Beoordelingscriteria Eindverslag

Titel:

1°/2^e Beoordelaar:

Projectleden:

Cijfer:

Onderdeel	Oordeel	Opmerkingen
Verzorging		
Omslag en titelblad	1 2 3 4 5	
Inhoudsopgave en titels in rapport	1 2 3 4 5	
Paginnummering	1 2 3 4 5	
Layout en alinea-indeling	1 2 3 4 5	
Nummer/titel tab./fig./bijl.	1 2 3 4 5	
Bronvermelding in tekst	1 2 3 4 5	
Verwijzing naar bijlagen	1 2 3 4 5	
Literatuurlijst	1 2 3 4 5	
Taalgebruik		
Spelling en interpunctie	1 2 3 4 5	
Zinsbouw en stijl	1 2 3 4 5	

Bouw en inhoud		
Logische aanpak, structuur	1 2 3 4 5	
Samenhang tussen hoofdstukken	1 2 3 4 5	
Samenvatting	1 2 3 4 5	
Gebruik vakliteratuur	1 2 3 4 5	
Toepassen van vakkennis/literatuur	1 2 3 4 5	
Verzamelen van gegevens	1 2 3 4 5	
Interpreteren van gegevens	1 2 3 4 5	
Betrouwbaarheid van onderzoek, gegevens, etc.	1 2 3 4 5	
Conclusie	1 2 3 4 5	
Functioneel gebruik bijlagen	1 2 3 4 5	
Creativiteit	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	
*1	1 2 3 4 5	

*1 nader in te vullen door beoordelaar, bijvoorbeeld de hoofdstukken van het verslag

3. Digitaal portfolio

Begrip digitaal portfolio

Onder een digitaal portfolio verstaan we van oorsprong een selectie van werk waarmee de eigenaar van dat werk potentiële opdrachtgevers van de kwaliteit van hun werk wil overtuigen. In het onderwijs bevat het vaak de elementen: overzichten, materiaal en beschouwingen. Hierbij levert de combinatie meerwaarde op. Kenmerken van een onderwijsportfolio die telkens terugkomen zijn:

1. Alle informatie is digitaal beschikbaar.
2. Het gaat om een verzameling van het werk van de student;
3. Elke student stelt zelf zijn portfolio samen;
4. In een portfolio wordt een groei of ontwikkeling in competentie geformuleerd;
5. Essentieel is de reflectie door de student zelf;
6. Begeleiding door docent.

Gebruiksmogelijkheden digitaal portfolio:

Werkplekportfolio

De student geeft globaal in het portfolio de eerste gegevens van de werkplek, het plan van aanpak, de leerervaringen en tussenresultaten weer.

Deze gegevens zijn in te zien door de docentbegeleider en de begeleider op de werkplek (via e-maillink). Feedback komt voor binnen het portfolio (zie hierboven knop: Opmerkingen), via email en in persoonlijk gesprek. Eindproducten zijn te gebruiken voor een assessmentportfolio. Portfolio met veel mogelijkheden.

Ontwikkelingsportfolio

Bij deze vorm is sprake van een ontwikkelingsportfolio waarbij een student of een groep studenten een (gezamenlijke) map aanmaken binnen My Content van BB waarin ze gezamenlijk werken en waarin feedback geplaatst kan worden als de eigenaar van de map voor voldoende rechten heeft gezorgd. Verder natuurlijk andere vormen van feedback mogelijk. Technisch bij opstart iets lastiger dan via portfoliomodus van BB (werkt via bladwijzers na het delen). Studenten die hiermee veel bezig zijn geweest zijn vaak erg enthousiast over deze vorm van samenwerken leren.

Onderzoeksportfolio

Studenten krijgen een startlink op discussieruimte en kunnen daar hun onderzoeksportfolio opbouwen (aanhangers). Het geheel is open voor de hele groep en begeleiders. Deze verplichte openheid wordt door sommige studenten als een belemmering gezien(plagiaat)

Aandachtspunten bij gebruik digitaal portfolio

Als reactie op de resultaten van de enquête en praktijkervaringen zijn de volgende maatregelen genomen:

- om studenten en docenten te motiveren het dpf te gebruiken zijn succesverhalen en best practices verzameld en worden tijdens instructiebijeenkomsten getoond;
- in de beroepssituaties wordt systematisch aandacht besteed aan het gebruik van het portfolio (er zijn ook diverse voorbeelden in de instructie opgenomen). Er is een

mappenstructuur aangebracht. Inhoudelijke vorderingen en reflectieverslagen hebben daar plaats in;

- vanuit het management is een duidelijk beleid ontwikkeld voor het gebruik van portfolio;
- studenten en docenten krijgen nog meer instructie in het uitnutten van de mogelijkheden van een portfolio voor het bijhouden van persoonlijke groei en competentieontwikkeling;
- het portfolio krijgt een duidelijke focus. Dit moet leiden tot een aanzienlijke reductie van allerlei soorten (reflectie)verslagen, rapportages, agenda's, evaluaties, enzovoorts;
- tijdens de opleiding gaan docenten meer aandacht besteden aan scholing in het gebruik van portfolio. Ter stimulering zijn diverse cursussen gemaakt.

4. Content Management System

Het begrip Content Management System

Het Blackboard Content Management Systeem geeft de gebruiker de mogelijkheid om bestanden te verzamelen, delen en te ontdekken. Ook kunnen studenten hun portfolio erin plaatsen.

In een HAO samenwerkingsverband hebben de deelnemende instellingen aan dit project, een gemeenschappelijke server waarop het Blackboard Content Management Systeem beschikbaar is gesteld.

Afspraken voor een goed gebruik van het Content Management System

Beheren en delen van bestanden.

Om plaatsonafhankelijk bestanden uit een eigen omgeving in het Blackboard Content Management Systeem te zetten zijn er twee mogelijkheden:

- * bestanden op een afgeschermd plaats te beheren.
- * bestanden in gedeeld gebied plaatsen en beheren.

Onder de naam My Content heeft de gebruiker momenteel maximaal 50 Mb ter beschikking om afgeschermd van anderen, bestanden te plaatsen en te beheren.

Voor studenten biedt dit de mogelijkheid om zo eigen bestanden te verzamelen.

Die bestanden zijn via verwijzingen in een samen te stellen portfolio te gebruiken.

De drie instellingen hebben één gemeenschappelijke map en één instellingsmap.

In deze gemeenschappelijke map staat algemene informatie bijvoorbeeld instructies voor het gebruik van het Blackboard Content Management Systeem.

Voor de invulling van de eigen instellingsmap worden op instellingsniveau structuren ontworpen die gebaseerd zijn op de invulling van het onderwijs.

Afspraken rondom digitale portfolio's

Via het My Content gebied in het Blackboard Content Management Systeem is het mogelijk een selectie van bestanden bijeen te brengen en te delen in een digitaal portfolio. Dit zogenaamde e-portefolio heeft het format van een website met een legenda waardoor een onderverdeling en rubricering van de bestanden mogelijk is.

Het beheer van een portfolio ligt in handen van de maker. Studenten hebben dus zelf het beheer over hun portfolio's.

Het voordeel is dat ze zelf de inhoud kunnen beheren en de rechten kunnen uitdelen.

Het nadeel is dat een begeleider niet zelf de afgeronde portfolio's uit de verzameling portfolio's in zijn eigen portfolio overzicht kan verwijderen. Dit e-portefolio is ook eenvoudig te delen met mensen die niet in Blackboard participeren.

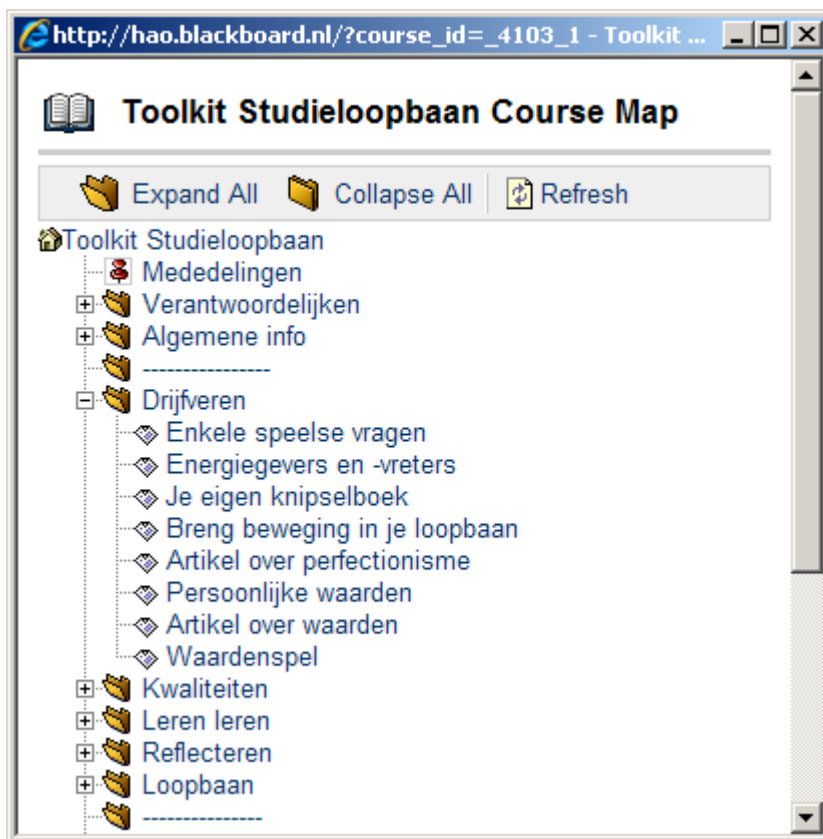
5. Toolkit

Begrip

In dit project is een toolkit gemaakt voor studenten en studieloopbaanbegeleiders. In de toolkit zijn verschillende instrumenten opgenomen om in het kader van het ontwikkelen van reflectieve vaardigheden, student en studieloopbaanbegeleider van mogelijkheden te voorzien.

De toolkit is in Blackboard geplaatst zodat iedere student en docent ertoe toegang toe heeft. Het bevat een mix van instrumenten meer gericht op persoonlijke groei, motivatieontwikkeling tot meer praktische informatie over spelling, het opstellen van een onderzoeksplan, projectmatig werken, enzovoorts.

Schermafdruck

Gebruik

De mogelijkheden van de toolkit zijn in het introductieprogramma van de eerste jaars studenten opgenomen. Hiermee wordt bereikt dat alle studenten ermee kennis maken. Vervolgens is de toolkit met alle docenten doorgenomen en bij alle studieloopbaanbegeleiders. Hiermee zijn ook oudere jaars studenten bereikt, want de slb-er heeft het gebruik van de toolkit in zijn of haar begeleidingsprogramma opgenomen. Studenten kunnen er ook zelfstandig gebruik van maken door gebruik van te maken van de instrumenten bij het beantwoorden van vragen samenhangend met hun portfolio.

6. Scholing

Begrip

In dit project hebben wij voor de aanpak gekozen dat er geen grote scholingsprogramma vooraf zijn ontwikkeld, maar op basis van vragen van de gebruikers (vraagsturing) zijn er korte doelgerichte trainingen ontwikkeld. Dit bleek een succesvolle aanpak, omdat:

- er niet zoveel tijd mee gemoeid was;
- het overzichtelijk was;
- doelgericht;
- gemakkelijk te herhalen (vanwege de kortere lengte);
- gemakkelijk als zelfstandige unit op BB geplaatst kon worden.

Onderwerpen

Bij het ontwikkelen van scholing is er een onderscheid gemaakt tussen cursussen voor docenten en studenten. Studentcursussen zijn meer gericht op het goed kunnen gebruiken van BB, terwijl docentcursussen ook nog aandacht schenken aan meer onderwijskundige toepassingen.

Verschillende soorten scholingscursussen zijn ontwikkeld:

- het gebruik van BB algemeen (vooral voor 1^e jaars studenten en nieuwe docenten);
- het gebruik van content system;
- het gebruik van het digitaal portfolio;
- studiedagen over competentiegericht opleiden;
- studiedagen over het ontwikkelen van beroepssituaties;
- cursus digitaal portfolio in BB;
- cursus beheer contentmanagementsysteem
- informatie cursus gebruik toolkit voor studieloopbaanbegeleiders
- formuleren leerdoelen door studenten in hun digitaal portfolio;
- een meer technische scholing voor docenten in gebruik van cms en dpf;
- een scholing voor docenten en studenten in het ontwikkelen van Personal Skills en Competences (PSC).

7. Helpdesk

Begrip

In het project is een voorziening getroffen om vragen van docenten en studenten via de helpdesk te beantwoorden. Het gaat daarbij om:

- het actueel houden van vragen en antwoorden via een systeem van FAQ's
- het beschikbaar stellen van nieuwe cursussen voor docenten en studenten;
- informatie over het invullen van en portfolio;
- het gebruik van cms;
- het vinden van veelsoortige informatie in BB (cursussen, my content).

Ook voor docenten

Voor docenten is er ook nog de meer onderwijskundige hulpfunctie ontwikkeld. Via de helpdesk kunnen docenten vragen stellen over de inrichting van de mappenstructuur, het gebruik van mij content, het ontwikkelen van beroepssituaties, het bespreken van de studentportfolio's, het omgaan met tussentijdse beoordelingen, het inrichten van de cijferadministraties, enzovoorts.

Via een email kunnen de vragen gesteld worden. Er is een kleine pool van deskundigen beschikbaar die op basis van ervaringen gerichte adviezen kunnen geven. Er is geen sprake van bureau met een bord "helpdesk" op de deur. Het is veel meer een netwerkorganisatie, die kennis en informatie beschikbaar stelt of verwijst naar personen met de gevraagde deskundigheid.

8. Organisatie cgo

Begrip

In dit project hebben de drie instellingen ieder een eigen organisatie voor het cgo uitgewerkt. Bijzondere aandacht verdient het rooster (planning van lokalen, groeperen van studenten, communicatie met studenten over het rooster, inzet van externen, inzet van docenten en tijdstippen van onderwijs).

Organisatieaspecten

Bij de organisatie van cgo moet men op de volgende zaken letten:

- organisatie van het ontwikkelen van beroepssituaties;
- organisatie van de evaluatie;
- roostering;
- organisatie van ontwikkeling van het onderwijs;
- organisatie van coaching en begeleiding;
- organisatie van toetsing en beoordeling;
- organisatie van technische ondersteuning.

Organisatie nader uitgewerkt

De organisatie van het ontwikkelen van beroepssituaties

- samenstellen teams, bijeen brengen vereiste deskundigheden
- organisatie van het ontwikkelen van beroepssituaties (tijdplanning, werkwijze, elkaar feedback geven)
- hanteren van een vast format
- kwaliteitsbewaking (inbreng externe deskundigen, inbreng via beroepspraktijk).

De organisatie van de evaluatie

- wijze van verzamelen van informatie over de uitvoering van beroepssituaties (bijvoorbeeld via docenten, studenten en externe deskundigen);
- het wegings- en beoordelingsproces van de verzamelde evaluatie;
- organisatie van het herschrijven van de beroepssituaties (tijd, docenten, kwaliteitscontrole).

Roostering (is in feite de echte organisatie van het onderwijs)

- uitgangspunten van effectieve roostering (functionele specificaties, haalbaarheid, lokalen, acceptabel voor studenten en docenten);
- variatie contacttijdbehoefte per week in combinatie met lokalenroosters en variabel zelfwerkzaamheid;
- een voorbeeld rooster geven van een bepaalde periode;
- aan de hand van het voorbeeldrooster keuze toelichten, aandachtspunten, de redeneerlijn en de genomen beslissingen.

Organisatie van ontwikkeling van het onderwijs:

- organisatie van het zoeken van de inhoud (denk ook aan de vereiste competenties);
- Context van beroepssituaties, versterking van synergie en vermijding van dubbelingen;
- de organisatie van de ontwikkeling van nieuw onderwijs;
- aparte Kennis + Vaardighedenmodulen als garantie voor de kenniscomponent;
- Afstemming binnen beroepssituatie van bijdrage van experts

- Organisatie van de inpassen van resultaten van bijvoorbeeld de Rigoprojecten en Eduwave.

Organisatie van Coaching

- de organisatie van coaching (wie doet wat, tijdplanning, tijd per student) ;
- onderlinge harmonisatie van beoordeling
- coaching op beroepstaakniveau vs leerplanniveau

Organisatie van Toetsing en beoordeling

- cijfers geven, cijfers in systemen inbrengen, cijferverwerking, combinatie voldoende onvoldoende in Exbah;
- organisatie van de beoordeling van de cijfers;
- organisatie van portfoliogebruik en cijfers
- organisatie van beoordeling dossierportfolio.

Aandachtspunten rondom dit thema zijn:

- EVC's in combinatie met beroepstaken waar er aan meerdere competenties wordt gewerkt;
- EVC's in groepen met gemengde vooropleiding

Organisatie van technische ondersteuning

- organisatie van trainingen in BB;
- organisatie trainingen rondom didactiek en cgo;
- misschien een scholingsrooster toevoegen van docenten;
- organisatie van het gebruik van de helpdesk.

Ervaringen

Uit het totaal van opgesomde organisatorische aandachtspunten blijkt wel dat het invoeren van een cgo curriculum niet vrijblijvend is. De organisatie moet er volledig voor gaan. Een klein beetje invoeren is bijna niet mogelijk. Het raakt alle aspecten van het onderwijs, dus ook van de organisatie.

Uit onze ervaring blijkt dat met name het lesrooster een uiterst belangrijk onderdeel is. In het lesrooster worden de contacttijden docent-student geregeld. Rooster die van week tot week wisselen is niet bepaald aan te raden. Ook al omdat docenten en studenten hun externe contactactiviteiten slecht kunnen plannen.

Ook organisatie en uitvoering van de toetsing van de competenties middels diverse proeve van bekwaamheden, is uitermate complex, zeker als er ook proefmogelijkheden voor studenten bestaan. De organisatie van de inbreng van externe deskundigen, belangrijk voor de veldvaliditeit van de proef, luistert erg nauw. Het is overigens aan te bevelen dat spaarzaam gebruik moet worden gemaakt van deze deskundigheid. Vooral in de laatste pvb's in de laatste leerjaren voegt echte meerwaarde toe. Veel externe inzet is ook kostbaar.

Voorbeeld organisatiestructuur

Organisatie en structuur van de opleiding voedingsmiddelentechnologie

1. Onderdelen van het cgo-leerplan

Tabel 1: Plaatsing van de verschillende onderdelen van het leerplan geeft de volgende schema's

PERIODE → JAAR ↓	1	2	3	4
I	propedeuse Food & Nutrition	propedeuse Food Production	propedeuse Product Development	propedeuse Food Technology
	PSC			
II	STAGE <i>Oriënterend</i>	kernpakket Veilig Voedsel Kwaliteitsbeheer	kernpakket Procesttechnologie	kernpakket Product-ontwikkeling
	PSC			
III	Kernpakket Mens & Bedrijf	STAGE Binnenland		STAGE Buitenland
	PSC			
IV	Technologische Opdracht		BEDRIJFSOPDRACHT	
	Methoden en technieken			
	Keuze producttechnologie			
	Individuele Specialisatie			
PSC				

Er zijn een aantal beslismomenten ingebouwd;

- propedeusebekwaam: 40 EC
- stagebekwaam: propedeuse en 45 EC kernpakket
- beroepsbekwaam: ... en stages

9. Infrastructuur

Begrip

In dit project is de digitale infrastructuur van Blackboard gebruikt. De database en programmatuur van Blackboard staat op een server van 'Stoas Informatisering' en wordt van daaruit gehost. De instellingen hebben alle drie een breedbandverbinding naar het internet waardoor ingelogd kan worden op de Blackboardserver. Er worden van tijd tot tijd updates geïnstalleerd. Dit gebeurt in overleg met de contactpersonen van de drie instellingen. Dit functioneert naar tevredenheid.

Gebruikers

Blackboard wordt beschikbaar gesteld aan alle docenten en alle studenten (interne gebruikers). Waar nodig krijgen ook docenten van andere instellingen, begeleiders van stages of afstudeeropdrachten en beoordelaars van competenties (externe gebruikers) toegang.

Van de interne gebruikers hebben alle docenten en studenten toegang tot het Content system en het digitale portfolio. Alle gebruikers kunnen via internet gebruik maken van Blackboard. Voor zover bekend werkt dit zeer goed op alle in gebruik zijnde PC's en browsers. Dit is met name van belang voor de Nederlandse studenten die in het buitenland studeren.

Resultatenregistratie

Blackboard wordt beschikbaar gesteld aan alle docenten en alle studenten (interne gebruikers). Waar nodig krijgen ook docenten van andere instellingen, begeleiders van stages of afstudeeropdrachten en beoordelaars van competenties (externe gebruikers) toegang.

Van de interne gebruikers hebben alle docenten en studenten toegang tot het Content system en het digitale portfolio. Alle gebruikers kunnen via internet gebruik maken van Blackboard. Voor zover bekend werkt dit zeer goed op alle in gebruik zijnde PC's en browsers. Dit is met name van belang voor de Nederlandse studenten die in het buitenland studeren.

Gebruik studentenvolgsysteem

In het kader van de uitwerking van de organisatie van het Competentie Gerichte Onderwijs is het ook nodig om een werkwijze te ontwerpen die recht doet aan de verschillende typen resultaten. Zo'n systeem moet aan de volgende eisen voldoen±

- Er is de mogelijkheid tot het inleveren van bewijsmateriaal
- Er is de mogelijkheid of feedback te krijgen op het geleverde bewijsmateriaal
- Als er sprake is van een definitieve beoordeling dan moet deze op elk moment door de student zijn te raadplegen
- De definitieve beoordeling moet niet door de student kunnen worden gewijzigd
- De student moet de mogelijkheid hebben om ten allen tijde zijn voortgang te kunnen overzien.
- Ook bewijsmateriaal van andere aard zoals theorie-examens moet er in opgenomen kunnen worden
- Er moet een eenvoudige overdracht van cijfers naar de centrale cijferadministratie mogelijk zijn

10. Implementatie

Begrip

Het is van belang dat een project voldoende bekendheid krijgt in de organisatie. Bekendheid is een minimale voorwaarde voor acceptatie en implementatie van de projectresultaten. Een goede implementatie begint al voor het project begonnen is. Het projectvoorstel moet al zo'n breed draagvlak bij de formulering ervan hebben, dat er veel belanghebbenden zijn, die met grote belangstelling uit te kijken naar de resultaten. Zij staan als het ware te dringen om de resultaten toe te passen.

Activiteiten

In het kader van dit project hebben wij de volgende activiteiten verricht:

- een startartikel in alle bladen van de drie instellingen. In dit startartikel is het project kort geïntroduceerd. De doelstellingen zijn genoemd, de producten, de ontstaansgeschiedenis, de projectmedewerkers, de projectleider en de contactadressen.
- Er is een zogenaamde referentiegroep gevormd door studieleders. Deze studieleders geven leiding aan diverse opleidingen en zijn verantwoordelijk voor een goede uitvoering. Door veel contact te onderhouden, werden zij goed geïnformeerd over het belang van het project, de vereiste inzet van zijn medewerkers, de vorderingen, de beslispunten, enzovoorts. Deze referentiegroep droeg aanzienlijk bij aan het accepteren en implementeren van de projectresultaten.
- Bij de start van het project is aan elke medewerker van de drie instellingen een gadget uitgereikt met daarop de naam van het project, het webadres en de contactpersonen. Op deze werd bereikt dat iedereen in de organisatie, ook het niet-onderwijzend personeel van het project op de hoogte was. Halverwege het project is dit nog een keer herhaald.
- De projectdocenten werden gezien als eerstelijns vertegenwoordigers van het project en de invoering van de projectresultaten. Via het houden van korte lezingen tijdens (afdelings)studiedagen, koffiekamergesprekken met collega's, het al ten zien van geslaagde voorbeelden en good practices, werden de resultaten al geïmplementeerd.

Door alle projectactiviteiten, verslagen, deelproducten, halffabricaten, discussiestukken, probeersel op de Eduwave cursus in Blackboard te plaatsen, kon iedereen de ontwikkelingen volgen. Deze beschikbaarheid van de resultaten op Blackboard bood de projectmedewerkers ook veel mogelijkheden om steeds wat te kunnen laten zien.

11. Tips en trucs

11.1 Voor het maken van beroepssituaties

- a. kies voor beroepssituaties een vast format met daarin:
 - karakteristieke beroepstaak, wat houdt een beroepstaak nu precies in;
 - welke competenties zijn in het geding;
 - welke beoordelingen zijn voor de studenten gemaakt;
 - in welke leerlijnen passen de competenties.
- b. aandachtspunten bij de ontwikkeling
 - maak een heldere omschrijving van wat een leerlijn is;
 - maak een overzicht van alle kennis-, vaardigheden en attitudeleerlijnen van een opleiding, die voorkomt omissies en onduidelijkheden;
 - beschrijf meetbare doelen en de beoordeling ervan;
 - geef per beroepssituatie/thema/module de te verwerven competenties en de beheersingsindicatoren.

11.2 Bij het gebruik van Proeven van Bekwaamheid

Uit ervaring met studenten is gebleken dat zij een serieuze evaluatie van hun bevindingen met cgo op prijs stellen. Voor veel studenten is het de eerste keer dat zij met een dergelijke onderwijsaanpak worden geconfronteerd. Ze kunnen ons waardevolle informatie over bijvoorbeeld:

- de zwaarte van een beroepssituatie;
- de studeerbaarheid;
- de duidelijkheid van instructie en eisen;
- de reflectiemogelijkheden;
- de ondersteuning door docent en studiebegeleider;
- over de organisatie (planning, rooster, afspraken, (toets)tijden);
- kwaliteit van de aangeboden inhoud en kwaliteit van lessen/bijeenkomsten;
- groepen (functie, samenstelling, groep en groepsprocessen, ondersteuning);
- vragen naar verbeterpunten.

11.3 Digitaal portfolio

Evaluatiegegevens gebruik digitaal portfolio

- De algemene waardering voor het dpf is te laag, het gebruik ervan moet echt gestimuleerd worden.
- Het nut van werken met een dpf is voor een merendeel van zowel studenten als docenten onvoldoende duidelijk, zorg voor voldoende duidelijkheid.
- Veel studenten vinden zichzelf weinig vaardig in het werken in het CMS/ met een dpf. Goede voortdurende korte scholing is noodzakelijk.
- Docenten maken veel meer gebruik van de technische ondersteuning die geboden wordt dan studenten, beide groepen zijn wel tevreden over de geboden ondersteuning. Zorg voor beschikbaarheid van de ondersteuning via bijvoorbeeld een helpdesk.
- Studenten zijn niet tevreden over de feedback die ze van docenten krijgen. Gericht effectieve feedback kan veel problemen voorkomen.
- Studenten en docenten werken weinig aan hun portfolio, mede daardoor blijven ze het technisch lastig vinden. Zorg dat studenten regelmatig aan hun dpf moeten werken.

- Er is bij studenten een duidelijke samenhang tussen waardering voor dpf en technisch vermogen. (N.B. oorzaak en gevolg zijn hier niet onderzocht). Zorg voor voldoende scholing en geef ook gelegenheid tot herhaling.
- Geef studenten tijdige en voldoende terugkoppeling over zaken die ze met hun portfolio doen.
- Houd bij het opzetten van een digitaal portfolio het nut ervan en de gebruiksvriendelijkheid voor zowel student als docent in de gaten
- Het nut van een digitaal portfolio voor de student moet veel meer aandacht krijgen
- Zorg dat docenten die een rol hebben in het werken met een dpf voldoende kennis hebben en zelf voldoende het nut inzien van een dpf.
- Wijs studenten met name op de manier waarop ze technische ondersteuning kunnen krijgen bij het werken met hun portfolio.

11.4 Content Management System

In verband met typische eigenaardigheden van Blackboard voor wat betreft uitwisseling van inhoud met andere zoekmachines, is na overleg met Surf besloten om af te zien van de metadatering van leereenheden. Metadateren binnen Blackboard kan wel en functioneert ook goed, maar uitwisseling van inhoud met andere zoekmachines buiten Blackboard is erg moeilijk.

11.5 Toolkit

Om de toolkit in het systeem van studieloopbaanbegeleiding te geven die het verdient, zijn de volgende maatregelen te nemen:

- alle slb-ers worden in aparte bijeenkomsten geschoold in het gebruik van de toolkit;
- bij alle begeleidingsbijeenkomsten van studenten worden de mogelijkheden van de toolkit gedemonstreerd;
- bij individuele gesprekken met studenten laat de slb-er zien welke instrumenten beschikbaar zijn en hoe deze te gebruiken zijn;
- voor studenten die dit nodig hebben vraagt de slb-er een of meer instrumenten uit de toolkit te gebruiken en de resultaten de volgende keer te bespreken.
- geef alle eerste jaars structureel voorlichting over het gebruik van de toolkit;
- neem in een coachingstraject de verplichting om twee opdrachten uit de toolkit te maken.

11.6 Scholing

- zorg voor voldoende herhaling en herhalingsmogelijkheden voor de cursussen;
- zorg voor een grote beschikbaarheid van het cursusmateriaal;
- organiseer korte herhalingscursussen;
- laat de helpdesk een rol spelen;
- wijs op interne deskundigen die een docent en student snel en effectief kunnen helpen.

11.7 Helpdesk

- organiseer een helpdesk met meerdere instellingen, zeker als men een elektronische leeromgeving gebruikt, in ons geval Blackboard.
- Zorg voor een overlegplatform tussen de technische ondersteuners van de helpdesk. Door kennis en ervaringen systematisch uit te wisselen, ontstaat een duidelijke meerwaarde.

- Door op deze inhoudelijk en organisatorisch samen te werken, wordt een belangrijke opschaling van resultaten, bevindingen en kennis bereikt.
- Door belangrijke, voor iedereen interessante cursussen, informatie, scholingsbronnen in de FAQ van de helpdesk te plaatsen, kwam door de opschaling plotseling veel meer materiaal beschikbaar.

11.8 Organisatie cgo

- Het invoeren van een cgo curriculum is niet vrijblijvend is. De organisatie moet er volledig voor gaan. Het raakt alle aspecten van het onderwijs, dus ook van de organisatie.
- Het lesrooster is een uiterst belangrijk onderdeel. In het lesrooster worden de contacttijden docent-student geregeld. Rooster die van week tot week wisselen is niet bepaald aan te raden. Ook al omdat docenten en studenten hun externe contactactiviteiten slecht kunnen plannen.
- Organisatie en uitvoering van de toetsing van de competenties middels diverse proeve van bekwaamheden, is uitermate complex, zeker als er ook proefmogelijkheden voor studenten bestaan.
- De organisatie van de inbreng van externe deskundigen, belangrijk voor de veldvaliditeit van de proef, luistert erg nauw. Het is overigens aan te bevelen dat spaarzaam gebruik moet worden gemaakt van deze deskundigheid. Vooral in de laatste pvb's in de laatste leerjaren voegt het echte meerwaarde toe.
- Veel externe inzet is te kostbaar en daarom moeilijk aan te bevelen.

11.9 Gebruikte infrastructuur

- een stabiele digitale infrastructuur is een noodzakelijke voorwaarde voor het over verschillende instellingen heen, implementeren van competentie gericht onderwijs.

11.10 Implementatie-activiteiten

- een goede implementatie begint al bij het ontwerpen van het project;
- een breed draagvlak met verschillende belanghebbenden is essentieel voor een brede implementatie in de instellingen;
- houdt de aandacht voor het project van iedereen in de instellingen vast door regelmatig te laten merken dat je nog bestaat en dat het project vooruitgang boekt;
- maak werk van je eindpublicatie.